

جغرافیا و روابط انسانی، بهار ۱۳۹۸، دوره ۱، شماره ۴

تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در ابعاد کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی (مطالعه موردی: روستای میداوود وسطی، شهرستان باغملک)

سعید ملکی^۱، مجید گودرزی^۲، محمدعلی فیروزی^۳، علی طاهری^۴

۱-استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز

۲-استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز

۳-دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز

۴-دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۲/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۱۸

چکیده

کیفیت زندگی در محیط روستایی با واقعیت و استانداردهای زندگی انسانی معاصر تفاوت بسیار دارد و این شرایط زیست و سکونت را در محیط روستایی با چالش مواجه کرده است از این رو طرح هادی روستایی با قدمتی بیش از سه دهه چشم انداز فضایی - کالبدی روستا را طراحی و بستری مناسب برای توزیع بهینه خدمات دولتی و عمومی فراهم و شرایط لازم را برای پایداری جمعیت روستا ایجاد می کند. هدف اصلی این تحقیق تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در ابعاد کالبدی - فضایی و محیطی کیفیت زندگی در روستای میداوود وسطی شهرستان باغملک است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی نوع توصیفی و همبستگی است جامعه آماری این پژوهش کلیه ساکنان روستای میداوود وسطی در شهرستان باغملک می باشد که در این تحقیق نمونه پژوهش به صورت تصادفی در میان ۱۲۸ پرسش شونده توزیع شد. ابزار گردآوری داده‌های تحقیق پرسشنامه محقق ساخت است. نتایج این تحقیق نشان داده که روستای میداوود وسطی از نظر بُعد زیست محیطی روستا در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی روستای میداوود وسطی از بُعد زیست محیطی توانسته بر بهبود کیفیت زندگی روستایی اثر بگذارد و دارای وضعیت زیست محیطی خوبی می باشد، از نظر وضعیت در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی وضعیت مسکن در روستای میداوود باعث بهبود کیفیت زندگی ساکنین این روستا شده است و روستاییان دارای وضعیت مسکن خوبی می باشند، از نظر وضعیت حمل و نقل در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادری در زمینه وضعیت حمل و نقل توانسته است باعث بهبود وضعیت کیفیت زندگی در روستای میداوود شده و از نظر وضعیت کاربری اراضی در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادری در زمینه وضعیت کاربری اراضی باعث بهبود وضعیت کیفیت زندگی در روستای میداوود شده است.

کلید واژه ها: طرح هادی، کالبدی- فضایی، محیطی، روستای میداوود وسطی، شهرستان باغملک.

بیان مسئله

یکی از مهم ترین مشکلات در زمینه توسعه روستایی کشور، وجود مشکلات ساختاری- کارکردی در این سکونتگاه ها است که برخی از این مشکلات ناشی از مشکلات محیطی است. یکی از راه حل های برنامه ریزان در این زمینه، اجرای طرح های توسعه اقتصادی و کالبدی از جمله طرح هادی روستایی است. این طرح به عنوان محلی ترین و موردی ترین طرح است که مستقیماً با روستا ها و اجتماع روستایی ارتباط دارد؛ و با هدف ارتقای سطح کالبدی روستا به اجرا در آمده است. برای بهبود عملکرد طرح هادی روستایی؛ بازنگری در تدوین قوانین، بازنگری در مکان یابی بهینه کاربری های بهداشتی، اداری و فرهنگی توجه هر چه بیشتر به وضعیت شبکه معابر روستایی و توجه ویژه طرح هادی به اقشار فقیر روستا در بعد مسکن ضروری به نظر می رسد

طرح هادی روستایی، مهم ترین سند قانونی و رسمی توسعه و عمران مناطق روستایی و راهبرد اساسی برای دستیابی به توسعه روستایی محسوب می شود (پژوهشکده سوانح طبیعی، ۱۳۸۸: ۱۴۱). این طرح به عنوان محلی ترین و موردی ترین طرح است که مستقیماً با روستا ها و اجتماع روستایی ارتباط دارد (رضوانی، ۱۳۸۳: ۱۵۷).

امروزه توسعه به معنای ارتقای سطح و کیفیت زندگی افراد و بهبود رفاه جامعه معطوف است و پایداری آن به استمرار این فرایند در طول نسل های بشر اشاره دارد (کلانتری و همکاران، ۱۳۸۷: ۷۲). در توسعه روستایی نیز، مفهوم توسعه، رابطه تنگاتنگی با فرآیند های ساختاری نظیر فرآیند های اجتماعی- اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی دارد (Herrmann & et, 1999: 95) ، و توسعه پایدار سرزمینی در گرو توسعه سکونتگاه های روستایی به عنوان زیر نظام تشکیل دهنده نظام سرزمین است (رضوانی و همکاران، ۲: ۱۳۸۷). اما مهم ترین مشکلی که در زمینه توسعه روستایی وجود دارد این است که اغلب سکونتگاه های روستایی ایران در زمینه شاخص های توسعه با مسائل و مشکلات ساختاری- کارکردی مواجه هستند. برخی از این مشکلات ناشی از فقر و توسعه نیافتگی سکونتگاه های روستایی است و برخی نیز به مسائل و مشکلات محیطی بر می گردد. از این رو برنامه ریزی در مناطق روستایی و توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی نیازمند توجه به رویکرد های ساختاری و فضایی در این مناطق است (Ramniceanu, 2007: 417). در این زمینه، فراهم ساختن امکانات و زیر ساخت های مختلف و بهسازی و توسعه سکونتگاه های روستایی، یکی از مولفه های مهم برنامه ریزی توسعه روستایی بشمار می رود (Liu, 2007: 564). سابقه اجرای طرح هادی به سال ۱۳۶۲ برمی گردد و تا سال ۱۳۷۷ این طرح توسط جهاد سازندگی و سازمان بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در سکونتگاه های روستایی اجرا می شد (احمدی، ۳: ۱۳۷۵). تحقیق حاضر با روش توصیفی- تحلیلی به بررسی و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در بهبود ابعاد کالبدی- فضایی کیفیت زندگی سکونتگاه های روستایی در روستای میداود وسطی می پردازد.

فرضیات تحقیق

۱. با اجرای طرح هادی وضعیت کاربری اراضی توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداود وسطی شود.
۲. با اجرای طرح هادی وضعیت حمل و نقل توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداود وسطی شود.
۳. با اجرای طرح هادی وضعیت مسکن توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداود وسطی شود.

۴. اجرای طرح هادی روستایی بهبود کیفیت زندگی خانواده‌های روستایی را در بعد زیست محیطی در روستای میداود وسطی در پی داشته است.

پیشینه تحقیق

قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۳)، در تحقیقی با عنوان «تحلیل فضایی کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی مطالعه موردی: دهستان بلوران، استان لرستان»، به این نتایج دست یافتند که بین جمعیت سکونتگاه‌های روستایی دهستان بلوران و سطح کیفیت زندگی آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد. در واقع روستاهایی که از جمعیت بیشتری برخوردار هستند از نظر کیفیت زندگی نیز در سطح بالاتری قرار دارند در نظام برنامه‌ریزی کشور، روستاهای پرجمعیت از اولویت بیشتری برای انجام فعالیت‌های عمرانی و دریافت خدمات مختلف برخوردار هستند و این در حالی است که در اغلب موارد روستاهای کوچک با بی‌مهری ارگان‌های دولتی مواجه هستند.

عظیمی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی اثرات کالبدی اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: غرب گیلان) با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی مسائل و مشکلات کالبدی روستا و نقش طرح هادی در بهبود شرایط را مورد بررسی قرار دادند.

عنبرستانی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت عینی زندگی روستاییان شهرستان فریمان» نشان دادند که ارتباط معنی‌دار و قوی با ضریب ۰,۷۵ درصد بین اجرای طرح هادی روستایی و بعد عینی کیفیت زندگی وجود دارد، به نحوی که ابعاد طرح هادی روستایی ۵۷ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌نماید و در بین ابعاد طرح هادی، متغیر محیط‌زیست روستا به میزان ۲۹ درصد بر ارتقاء بعد عینی کیفیت زندگی روستاییان تأثیرگذار بوده است. در توزیع فضایی رابطه بین اجرای طرح هادی و کیفیت عینی زندگی در هشت روستا، همبستگی مستقیم و کاملی وجود دارد.

بهرامی (۱۳۹۶)، در پژوهش خود با عنوان «تحلیل اثرات کالبدی طرح هادی بر اساس میزان رضایتمندی جامعه روستایی مطالعه موردی دهستان نگل شهرستان سنندج»، به این یافته‌ها رسید که اجرای طرح هادی به لحاظ کالبدی در راستای بهبود وضعیت شبکه معابر، بهبود آلودگی ناشی از گردوغبار محلی، بهداشت روستا و وضعیت دفع زباله نسبتاً موفق عمل کرده اما از نظر فضایی ضریب دسترسی به خدمات رو بنایی، خدمات ورزشی، تفریحی، نوسازی مسکن ناموفق عمل کرده است. برای بهبود عملکرد طرح هادی بازنگری در تدوین طرح هادی، بازنگری در تدوین قوانین، هماهنگی و جلب مشارکت نهادهای مرتبط با روستا و تخصیص اعتبارات لازم برای اجرای طرح ضروری به نظر می‌رسد.

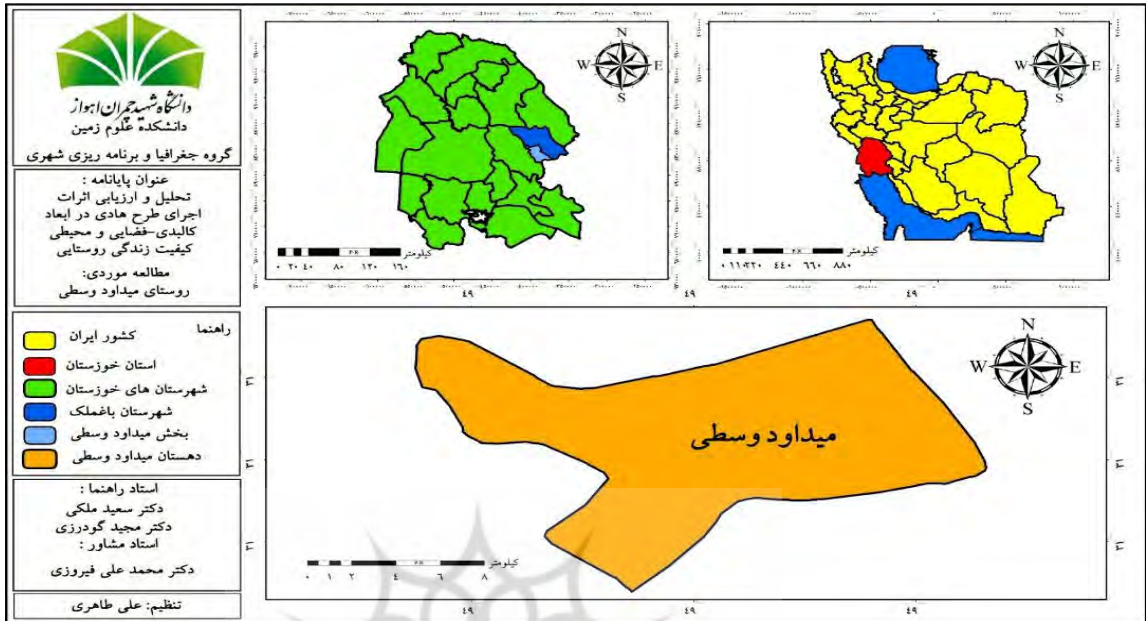
توسکانو و آمستوی^۱ (۲۰۰۸)، در پژوهشی با عنوان «ارتباط تعاملات اجتماعی و رضایتمندی از مسکن» به بررسی رضایتمندی از محیط مسکونی بر اساس خصوصیات افراد و خانوارها، ویژگی‌های مسکن و همبستگی اجتماعی بین همسایگان پرداختند. در زمینه تأثیر اجرای طرح هادی در توسعه روستایی و ارتقاء شاخص‌های کیفیت زندگی به‌ویژه شاخص‌های کالبدی مطالعات گوناگونی در کشور انجام شده است. که مهم‌ترین این مطالعات به شرح زیر می‌باشند.

لی^۲ (۲۰۰۸)، با استفاده از شاخص‌های ذهنی به بررسی کیفیت زندگی ساکنان شهر تایپه در تایوان پرداخت. نتایج نشان داد که محل زندگی، وضعیت تأهل، سن، تحصیلات و درآمد قلمروهای مختلف رضایت را تحت تأثیر قرار می‌دهند موقعیت جغرافیای منطقه

^۱. Toscanano and Amstoi

^۲. Lee

شهرستان باغملک بین ۳۱ درجه و ۱۳ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۴۳ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۳۳ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۱۵ دقیقه طول شرقی قرار دارد. این شهرستان واقع در شرق استان خوزستان، از شمال به شهرستان ایذه، از شرق به استان کهگیلویه و بویراحمد، از شمال غرب به شهرستان مسجدسلیمان و از غرب و جنوب به شهرستان رامهرمز محدود می‌شود.

نقشه موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

روش تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی-نظری و به لحاظ روش توصیفی - تحلیلی و پیمایشی می‌باشد.

روش گردآوری اطلاعات

داده‌های مورد نیاز این پژوهش بر اساس دو روش به شرح زیر جمع آوری شده است:

الف- مطالعات کتابخانه‌ای

جهت تدوین مبانی نظری تحقیق از کتب و مقالات معتبر فارسی و لاتین استفاده شده است.

ب- مطالعات میدانی

برای گردآوری داده‌های مورد نیاز تحقیق، پرسشنامه استفاده و بین نمونه آماری توزیع خواهد شد. این اطلاعات ما را در پیدا کردن معیارها و شاخص‌هایی برای سنجش موضوع تحقیق یاری می‌دهد. در واقع این تحقیق به دنبال جمع‌آوری اطلاعات برای توصیف شرایط موجود و آزمون فرضیه برای پاسخ‌گویی به سؤالات تحقیق است.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار گردآوری اطلاعات به صورت جمع‌آوری پاسخ‌های ارائه شده به پرسشنامه پژوهش بود. پژوهشگر ضمن معرفی خود و توضیح در مورد اهمیت موضوع مورد تحقیق از شرکت‌کنندگان تقاضا می‌نمود که پرسشنامه‌ها را به درستی مطالعه نموده و به

سؤالات آن پاسخ دهند. پژوهشگر با حضور خود به سؤالاتی که پیش می‌آمد پاسخ می‌داد و توضیحات لازم را ارائه می‌داد. جهت حفظ اطلاعات ارائه شده محقق شخصاً پرسشنامه را جمع‌آوری می‌نمود و در نهایت یافته‌ها به صورت کلی ارائه شدند.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری تحقیق شامل کلیه ساکنان روستای میداوود وسطی در شهرستان باغ‌ملک می‌باشد که تعداد آن ۷۲۴۳ نفر می‌باشند که با توجه به جامعه آماری با استفاده از فرمول کوکران، ۱۱۰ نمونه انتخاب شده و شیوه نمونه‌گیری در این پژوهش، تصادفی می‌باشد.

روش‌های تجزیه و تحلیل

داده‌های خام با استفاده از فنون آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. تجزیه و تحلیل داده‌ها در نرم‌افزارهای آماری ۲۲ - SPSS استفاده شده و برای ترسیم نمودار از نرم‌افزار *EXSEL* استفاده می‌شود.

یافته‌های تحقیق

تحلیل‌های آماری که در این فصل انجام گرفته شده است شامل تحلیل توصیفی و تحلیل استنباطی می‌باشد که به ترتیب تشریح خواهند شد:

تحلیل توصیفی داده‌ها

در این قسمت بعد از جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی که شامل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مانند میانگین و میانه و مد و دامنه داده‌ها و همچنین نمودارهای فراوانی و درصد‌های فراوانی و جداول می‌باشند؛ به توصیف داده‌ها پرداخته می‌شود.

سن پاسخ‌دهندگان

در بررسی اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها، فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس سن مطابق جدول (۱-۴) می‌باشد.

جدول ۱: توزیع فراوانی مربوط به سن پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
۱۵-۲۵	۲۴	۱۸,۸	۱۸,۸
۲۶-۳۵	۵۱	۳۹,۸	۵۸,۶
۳۶-۴۵	۳۶	۲۸,۱	۸۶,۷
۴۶ بالاتر	۱۷	۱۳,۳	۱۰۰
جمع	۱۲۸	۱۰۰	

منبع: نگارنده

طبق جدول (۱) مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی مربوط به سن افراد مربوط به سطح ۲۶ تا ۳۵ سال برابر با ۵۱ نفر (۳۹,۸ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به سن افراد نیز مرتبط به رده سنی ۴۶ سال به بالا سال برابر با ۱۷ نفر (معادل ۱۳,۳ درصد) می‌باشد.

جنسیت

در بررسی اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها؛ فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس جنسیت مطابق جدول (۲) می‌باشد
جدول ۲: توزیع فراوانی مربوط به جنسیت پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زن	۴۴	۳۴,۴	۳۴,۴
مرد	۸۴	۶۵,۶	۱۰۰
جمع	۱۲۸	۱۰۰	

منبع: نگارنده

طبق جدول (۲) مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی مربوط به جنسیت را مردان برابر با ۸۴ نفر (۴۴ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به زنان برابر با ۳۸ نفر (معادل ۳۴,۴ درصد) می‌باشد.

میزان تحصیلات

در بررسی اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها، فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس میزان تحصیلات مطابق جدول و نمودار (۳) می‌باشد.

جدول ۳: توزیع فراوانی مربوط به میزان تحصیلات پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
دیپلم	۳۵	۲۷,۳	۲۷,۳
فوق دیپلم	۵۶	۴۳,۸	۷۱,۱
لیسانس	۲۸	۲۱,۹	۹۳,۰
فوق لیسانس بالاتر	۹	۷	۱۰۰
جمع	۱۲۸	۱۰۰	

منبع: نگارنده

مطابق جدول (۳) مشاهده می‌شود که بیشترین فراوانی مربوط میزان تحصیلات افراد مربوط به سطح فوق دیپلم ۵۶ نفر (۴۳,۸ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به میزان تحصیلات افراد مربوط به سطح فوق لیسانس به بالاتر ۹ نفر (۷ درصد) می‌باشد. وضعیت تأهل

جدول ۴: توزیع فراوانی مربوط به وضعیت تأهل پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
مجرد	۴۸	۳۷,۵	۳۷,۵
متأهل	۸۰	۶۲,۵	۱۰۰
جمع	۱۱۰	۱۰۰	

منبع: نگارنده

مطابق جدول (۴) مشاهده می‌شود که ۸۰ نفر (۶۲,۵ درصد) از پاسخ‌دهندگان متأهل و ۴۸ نفر (۳۷,۵ درصد) از پاسخ‌دهندگان را مجردها تشکیل می‌دهند یافته‌های استنباطی

در این بخش با استفاده از آزمون‌های آماری به بررسی فرضیات پژوهش و سایر تحلیل‌ها پرداخته خواهد شد.

آزمون نرمال بودن متغیرهای تحقیق

برای استفاده از تکنیک‌های آماری می‌بایست ابتدا مشخص شود داده‌های جمع‌آوری شده دارای توزیع نرمال می‌باشد یا نه؟ در صورت نرمال بودن توزیع داده‌های جمع‌آوری شده برای آزمون فرضیه‌ها می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد در غیر این صورت می‌بایست از آزمون‌های نا پارامتریک استفاده نمود. بدین منظور از آزمون کولموگروف - اسیمرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع متغیرهای مستقل و وابسته استفاده می‌کنیم. بر اساس نتایج حاصل؛ از آزمون‌های مناسب جهت بررسی صحت و سقم فرضیات تحقیق استفاده می‌کنیم.

آزمون کولموگروف - اسیمرنوف برای تعیین نرمال بودن داده‌ها

توزیع متغیر X ام نرمال نیست H_0 =

توزیع متغیر X ام نرمال است H_1 =

با توجه به نتایج جدول زیر اگر سطح معنی‌داری کوچک‌تر از مقدار خطا باشد؛ آنگاه صفر را می‌پذیریم در غیر این صورت فرض صفر را رد می‌کنیم

جدول ۵: آزمون نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
کاربری اراضی	۰,۱۱۰	۰,۰۰۱	تائید فرضیه
حمل و نقل	۰,۸۸	۰,۰۱۷	تائید فرضیه
مسکن	۰,۸۶	۰,۲۲	تائید فرضیه
زیست محیطی	۰,۱۰۳	۰,۰۰۲	تائید فرضیه

منبع: نگارنده

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که توزیع کلیه متغیرهای تحقیق نرمال می‌باشد.

فرضیه‌های پژوهش

در این قسمت با استفاده از نتایج آزمون تی استیودنت یک‌طرفه به بررسی فرضیات پژوهش پرداخته می‌شود.

فرضیه اول

با اجرای طرح هادی وضعیت کاربری اراضی توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداود وسطی شود با توجه به سطح معناداری مرتبط به متغیر طرح هادی وضعیت کاربری اراضی که برابر با ۰,۰۰۰ کوچک‌تر از مقدار خطای ۵ درصد می‌باشد لذا می‌توان گفت در سطح خطای ۵ درصد رابطه معناداری بین طرح هادی وضعیت کاربری اراضی و کیفیت زندگی روستای میداود وجود دارد.

جدول ۶: نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی فرضیه اول

متغیر	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	کران پایین اختلاف	کران بالای اختلاف
کاربری اراضی	-۱,۲۸۹۱	۱۲۷	۰,۰۰۰	-۲,۱۲۸۹۱	-۲,۰۲۲۵	-۲,۲۳۵۳

منبع: نگارنده

فرضیه دوم

با اجرای طرح هادی وضعیت حمل و نقل توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداود وسطی شود

با توجه به سطح معناداری مرتبط به متغیر طرح هادی وضعیت حمل و نقل که برابر با ۰,۰۰۰ کوچکتر از مقدار خطای ۵ درصد می باشد لذا می توان گفت در سطح خطای ۵ درصد رابطه معناداری بین طرح هادی وضعیت حمل و نقل و کیفیت زندگی روستای میداوود وجود دارد.

جدول ۷: نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی فرضیه دوم

متغیر	آمار آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	کران پایین اختلاف	کران بالای اختلاف
حمل و نقل	-۷۱,۱۲۴	۱۲۷	۰,۰۰۰	-۳,۰۸۳۵۹	-۲,۹۹۷۸	-۳,۱۶۹۴

منبع: نگارنده

فرضیه سوم

با اجرای طرح هادی وضعیت مسکن توانسته است باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستای میداوود وسطی شود

جدول ۸: نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی فرضیه سوم

متغیر	آمار آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	کران پایین اختلاف	کران بالای اختلاف
زیست محیطی	-۴۴,۷۳۵	۱۲۷	۰,۰۰۰	-۲,۲۴۳۳	-۲,۳۴۲۲	-۲,۹۱۷۸

با توجه به سطح معناداری مرتبط به متغیر طرح هادی وضعیت مسکن که برابر با ۰,۰۰۰ کوچکتر از مقدار خطای ۵ درصد می باشد لذا می توان گفت در سطح خطای ۵ درصد رابطه معناداری بین طرح هادی وضعیت مسکن و کیفیت زندگی روستای میداوود وجود دارد.

فرضیه چهارم

اجرای طرح هادی روستایی بهبود کیفیت زندگی خانواده های روستایی را در بعد زیست محیطی در روستای میداوود وسطی در پی داشته است

با توجه به سطح معناداری مرتبط به متغیر طرح هادی وضعیت زیست محیطی که برابر با ۰,۰۰۰ کوچکتر از مقدار خطای ۵ درصد می باشد لذا می توان گفت در سطح خطای ۵ درصد رابطه معناداری بین طرح هادی وضعیت زیست محیطی و کیفیت زندگی روستای میداوود وجود دارد.

جدول ۹: نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی فرضیه چهارم

متغیر	آمار آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	کران پایین اختلاف	کران بالای اختلاف
زیست محیطی	-۴۲,۶۷۴	۱۲۷	۰,۰۰۰	-۲,۱۲۰۴۴	-۲,۰۲۲۱	-۲,۲۱۸۸

منبع: نگارنده

جمع بندی و نتیجه گیری

طرح هادی روستایی از جمله مهم ترین طرح های عمرانی است که طی دو دهه گذشته به منظور تأمین خدمات و تسهیلات لازم زندگی در سکونت گاهای روستایی کشور به مرحله اجرا درآمده است که این روند تهیه و اجرای طرح هادی در سکونت گاه های روستایی کشور به عنوان فراگیرترین مداخله سازمان یافته دولت در محیط کالبدی روستاهای کشور پیامد ها اثرات کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی متفاوتی را به جا گذاشته است. ارتقای بهبود کیفیت زندگی روستاییان به عنوان هدف اصلی اجرای برنامه های توسعه روستایی و از مهمترین آن ها یعنی طرح هادی به عنوان موردی ترین طرح توسعه محلی برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان به شمار می رود. از این رو طرح هادی امری بسیار مهم و حائز اهمیت توسعه و کیفیت روستا می باشد که باید مورد تحلیل و ارزیابی قرار گیرد تجزیه و تحلیل طرح هادی در روستایی میداوود وسطی نشان می دهد که روستای میداوود وسطی از نظر بُعد زیست محیطی روستا با سطح معناداری $0,000$ ($t = -1,2891$) در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی روستای میداوود وسطی از بُعد زیست محیطی توانسته بر بهبود کیفیت زندگی روستایی اثر بگذارد و دارای وضعیت زیست محیطی خوبی می باشد و این روستا از نظر وضعیت مسکن با سطح معناداری $0,000$ ($t = -71,124$) در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی وضعیت مسکن در روستای میداوود باعث بهبود کیفیت زندگی ساکنین این روستا شده است و روستاییان دارای وضعیت مسکن خوبی می باشند و از نظر وضعیت حمل و نقل با سطح معناداری $0,000$ ($t = 44,735$) در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی در زمینه وضعیت حمل و نقل توانسته است باعث بهبود وضعیت کیفیت زندگی در روستای میداوود شده و از نظر وضعیت کاربری اراضی با سطح معناداری $0,000$ ($t = 42,674$) در زمینه بهبود کیفیت زندگی دارای ارتباط معناداری می باشد یعنی طرح هادی در زمینه وضعیت کاربری اراضی باعث بهبود وضعیت کیفیت زندگی در روستای میداوود شده است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات قدیری معصوم و همکاران ۱۳۹۳، عظیمی و همکاران ۱۳۹۴، عنبستانی و همکاران ۱۳۹۵، بهرامی ۱۳۹۶، توسکانو و آمستوی ۲۰۰۸، لی ۲۰۰۸ همخوانی دارد. طرح هادی روستایی برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان و تأمین تسهیلات لازم زندگی در روستاهای اجرا می شود با توجه به ماهیت طرح هادی که بیشتر بهبود فیزیکی روستا در اولویت قرار دارد در محدوده مورد مطالعه نیز بیشترین تأثیر اجرای طرح هادی در شاخص های فیزیکی و کالبدی بوده که در مجموع باعث ساماندهی و اصلاح بافت سکونتگاه های روستا و بهسازی و مقاوم سازی مسکن و همچنین بهبود شبکه های ارتباطی کیفیت معابر شود بی شک طرح هادی روستایی توانسته اثرات بسیار مثبتی را در روستای میداوود وسطی داشته باشد اما هنوز نتوانسته پاسخگوی کامل خواسته ها و نیازهای ساکنین این روستا باشد.

پیشنهادها و راهکارها

- حمایت دولت (استانداری، فرمانداری و بخشداری) از صادرات برنج، پیاز و سیر روستا
- گسترش بهبود بیشتر کیفیت زندگی جهت جلوگیری از مهاجرت مخصوصا مارجت جوانان
- مشارکت دادن مردم در انجام امور بهبود کیفیت روستا
- تفکیک زباله ها و آموزش آن به ساکنین روستا
- استفاده از نیروی کار روستا در انجام عملیات طرح هادی
- آسفالت کردن خیابان های فرعی روستا بجای بتون و سیمان
- گسترش فضای سبز و ورزشی و تفریحی در این روستا
- آگاه سازی ساکنین روستا در ارتباط با تأثیرات مثبت اجرای طرح هادی جهت جذب مشارکت آنان

- زمینه ایجاد اشتغال جوانان در این روستا
- ترویج برگزاری جشنواره از قبیل برداشت برنج.
- جذب سرمایه‌ها و سرمایه‌گذاران به مناطق روستایی از طریق تشویق‌ها و تخفیف‌های مالی و همچنین ایجاد محیطی جذاب از طریق ارائه خدمات و امکانات زیرساختی افزایش آگاهی روستاییان در خصوص بازارهای داخلی و خارجی و نیازهای مصرف‌کنندگان از طریق کلاس‌های آموزشی و ترویجی با کمک افراد تحصیل کرده و جوان و باتجربه خود روستا.

منابع

- احمدی، علی (۱۳۸۲) تبیین چشم‌انداز توسعه فرهنگی در ایران همایش سیاست‌ها و مدیریت برنامه‌های رشد و توسعه در ایران جلد چهارم، فرهنگ و توسعه، موسسه عالی آموزش و پرورش مدیریت و برنامه‌ریزی در تهران
- بدری، سیدعلی (۱۳۸۰)، ارزیابی پایداری راهبرد اسکان مجدد روستایی نمونه موردی: مجموعه ادغام آب بر، رساله دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۳)، مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران، انتشارت قومس.
- سرتیپی‌پور، محسن (۱۳۸۵)، مسکن روستایی در برنامه‌های توسعه، هنرهای زیبا، شماره ۲۷، صص ۴۷-۵۶.
- سعیدی، عباس (۱۳۸۳) مسائل و چشم‌انداز عمران و توسعه روستایی در ایران، فصلنامه مسکن و محیط روستا، شماره ۱۰۸، صص ۱۴-۳.
- شمس‌الدینی، علی، شکور، علی، رستمی، روح‌اله (۱۳۹۰)، تأثیر نوسازی مسکن روستایی بر اقتصاد معیشتی روستاییان (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان ممسنی)، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۵، صص ۷۰-۵۷.
- عظیمی، نورالدین، جمشیدیان‌مجاور، مجید (۱۳۸۴)، بررسی اثرات کالبدی اجرای طرح‌های هادی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای غرب گیلان)، هنرهای زیبا، شماره ۲۲، صص ۲۵-۳۴.
- عنابستانی، علی‌اکبر، اکبری، محمدحسن (۱۳۹۰)، ارزیابی طرح‌های هادی و نقش آن در توسعه کالبدی روستا از دیدگاه روستاییان (مطالعه موردی: شهرستان جهرم)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۴، شماره ۴، صص ۱۱۰-۹۳.
- قاسمی‌اردھائی، علی، رستم‌علی‌زاده، ولی‌اله (۱۳۹۱)، اثرات وام مسکن روستایی در تغییرات زندگی روستایی، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۹، صص ۸۴-۶۷.
- کلانتری، خلیل، امیری، علی، چوپچیان، شهلا (۱۳۸۷) تدوین و اعتبار سنجی شاخص‌های توسعه پایدار
- محمدی‌یگانه، بهروز، چراغی، مهدی، عباسی، جواد و زهرا تاراسی (۱۳۹۱)، نقش اعتبارات بهسازی مسکن بر بهبود کیفیت زندگی در نواحی روستایی، مطالعه موردی: شهرستان زنجان، دهستان معجزات، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۴۱، صص ۱۰۹-۹۹
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۱).
- معاونت عمران روستایی (۱۳۹۱) ارزیابی اثرات طرح‌های هادی روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تهران
- مناطق روستایی، فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری منطقه ای، سال اول شماره دوم، صص ۶۹-۸۶
- مهدیان، عزیزالله، سرتیپی‌پور، محسن (۱۳۹۱)، مروری بر تحولات بهسازی مسکن روستایی و چشم‌انداز آتی، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۴۰، صص ۱۲-۳. - رضوانی، محمد رضا، منصوریان، حسن (۱۳۸۷)، سنجش کیفیت زندگی: بررسی

مفاهیم، شاخص ها، مدل ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی، فصلنامه روستا و توسعه سال ۱۱ شماره ۳، صص ۱-۲۶

۲۶

- Chin-Chun, Y. (1981). *Housing Satisfaction among residents of Taichung Taiwan* (Ph.D.dissertation), M innesota: university of Minnesota. Retrieved January 29, 2009, via ProQuest Dissertations & Theses.
- Mckinley Terry with Li Na Wang (1992). *Housing And Wealth in Rural China*, china Economic Review, volume 3, Number 2, pages 195-211.
- Tiirkoglu (1997). *Residents' satisfaction of housing environments: the case of Istanbul, Turkey, landscape and urban planning* 39:55-67.
- Toscano, E.V., and Amestoy, V.A. (2008). *The relevance of social interactions on housing satisfaction, social Indicators Research*, 86(2):257-274.
- Varady, D., and carrozza, M. (2000). *Toward a Better way to measure customer satisfaction levels in public Housing: A Report from Cincinnati*, Housing studies, vol 15(6): 797-825.
- Liu, Y.s. (2007), *Rural tranformtion development and new countryside cOnstruction ineastern coastal area of china* Actageographicasinica, No, 2, pp 563-570
- Ramniceanu, I, and R, Ackrill, (2007) *EU rural development policy in the new member states: promoting multifunctionality?* Journal of Rural studies 23(4):416-429
- Herrmann, S & Osinski, E. (1999), *planning sustainable land use in rural areas at different spatial levels using GIS and modelling tools, landscape and urban planning, Stuttgart* vol 46, pp 93-101

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی